

„interperszonális dráma alakulóban lévő cselekménnyel”
(Ithiel de Sola Pool)

ADATGYŰJTÉS – INTERJÚ

SZOCIOLÓGIA MÓDSZERTAN

SE ADDIKTOLÓGIAI KONZULTÁNS KÉPZÉS

PECZE MARIANN

INTERJÚKÉSZÍTÉS CÉLJA

✓ **EGY BIZONYOS KÉRDÉSBEN MEGTUDJUNK VALAMIT KÖZVETLENÜL A KUTATOTT SZEMÉLYTŐL, SAJÁT MEGFOGALMAZÁSÁBAN**

⇒ **KVALITATÍV (MÉLYFÚRÁSRA ALKALMAS) MÓDSZER**

⇒ **KVANTITATÍV (JELENSÉGEK ÖSSZEHAISONLÍTÁSÁT CÉLZÓ) MÓDSZER**

HIBA: NÉHÁNY MÉLYINTERJÚBÓL STATISZTIKA KÉSZÍTÉSE

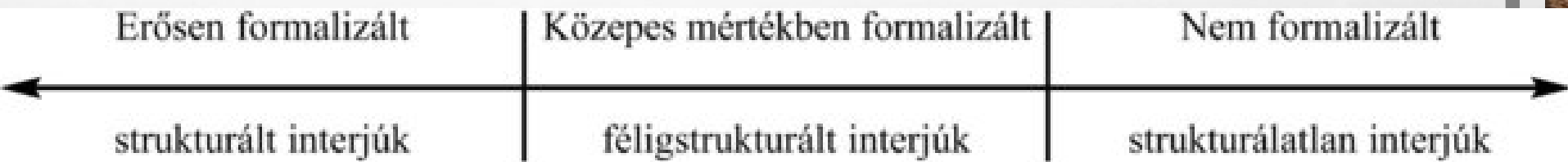
✓ **KÉRDŐÍVES ADATFELVÉTEL ELŐKÉSZÍTÉSÉNEK SEGÉDESZKÖZE**

PRÓBAMEGKÉRDEZÉS (PILOT STUDY)

A NEM VÉGLEGES INTERJÚ KÉRDEZÉSE – VÉLEMÉNY KÉRÉSE A KÉRDÉSEKRŐL IS

⇒ **VÉGLEGES VÁZLAT (STRUKTURÁLTNÁL)**

AZ INTERJÚTÍPUSOK

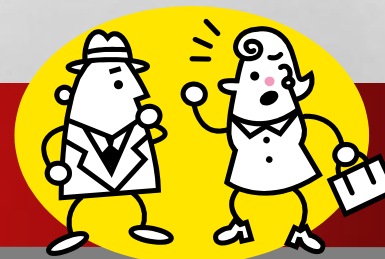
- 1. SPONTÁN INTERJÚ**
- 2. STRUKTURÁLT INTERJÚ**
- 3. KEVERT TÍPUSÚ**
- 4. MÉLYINTERJÚ**
- 5. FÓKUSZCSOPORT**

AZ INTERJÚTÍPUSOK II.

- **SPONTÁN INTERJÚ**

AZ INTERJÚER TUDJA, HOGY HELYZETBEN VAN – CÉL A TÁJÉKOZÓDÁS, VISZONYOK FELTÉRKÉPEZÉSE

HOSSZABB TEREPMUNKA SORÁN ALKALMAZZÁK – TUDATOSAN BESZÉLGET A PARTNERÉVEL, ÉS AMIKOR LEHETŐSÉGE LESZ RÁ, LEJEGYZI

AZ INTERJÚTÍPUSOK III.

• STRUKTURÁLT INTERJÚ

- A KÉRDÉSEK SORRENDJE KÖTÖTT
- SZÓ SZERINT TESZIK FEL ŐKET
- A KUTATÓ KÖTELEZŐEN VÁLASZT VÁR EZEKRE
- A KÉRDŐÍVES ADATFELVÉTELRE HASONLÍT – DE ITT VÁLASZOK SAJÁT SZAVAKKAL
- SABLON ALKALMAZÁSA
- DIKTAFONRA (VIDEÓRA) RÖGZÍTVE
- KÖZVÉLEMÉNY-KUTATÁS, PIACKUTATÁS HASZNÁLJA
- ELŐNYE: SOK INFOHOZ JUT
- HÁTRÁNYA: A VÁLASZOK NEHEZEBBEN OPERACIONALIZÁLHATÓK; MÉLYEBB KIFEJTÉSRE KEVÉSBÉ VAN MÓD, MINT A MÉLYINTERJÚNÁL
- HASZNÁLAT:
  - HA A KUTATÓ TUDJA, MIT AKAR MEGTUDNI
  - HA MÉG CSAK A TÉMA KÖRÜLJÁRÁSA FOLYIK, FÉLIG STRUKTURÁLT VAGY SPONTÁNT KÉSZÍTSÜNK
  - NEM, VAGY MINIMÁLISAN LEHET ELTÉRNI AZ INTERJÚVÁZLATTÓL – A KÉRDÉSEKET LEHETŐLEG SZÓ SZERINT KELL FELTENNİ, ÖSSZEHASONLÍTHATÓ!
  - NEM MAGYARÁZHATÓK A KÉRDÉSEK, CSAK MEGISMÉTELHETŐK

STRUKTURÁLT INTERJÚ

Az ilyen interjúkat úgy szerkesztik, hogy egységes és ismételt alkalmazásuk lehetővé tegye az adatok összehasonlítását. Gyakorlatilag előre feltett, meghatározott sorrendű kérdések követik egymást, amely struktúrától az interjúkészítő (a strukturált interjú esetében nevezhetjük kérdezőbiztosnak) nem térhet el. A kérdéseket is ugyanazon szavakkal teszik fel, a kérdés jelentése, értelme nem járható körül, s ez érvényes a zárt és a nyitott kérdésekre egyaránt. A strukturált interjú kevés választási szabadságot nyújt az interjúkészítőnek az interjú vezetésében. Ezt az interjútipust *survey* vizsgálatokban (standardizált felmérés) és közvélemény-kutatásokban szokták alkalmazni, mert az információk könnyen számszerűsíthetők (kvantifikálhatók), az egyes kérdésekre adott válaszok összehasonlíthatókká válnak. A strukturált interjú azonban kevés új rálátást, új szempontot tesz lehetővé a kutatási területre, mivel éppen csak az előre meghatározott, fontosnak érzett kérdésekre keres válaszokat. A felfedezés esélye és öröme csekély.

In: Lehota József (2001) Marketingkutatás az agrárgazdaságban

„interperszonális dráma
alakulóban lévő cselekménnyel”

AZ INTERJÚTÍPUSOK IV.

- **KEVERT TÍPUSÚ INTERJÚ**
  - **LEGIDEÁLISABB, DE NEHÉZ ELKÉSZÍTENI**
    1. STRUKTURÁLT KÉRDÉSEK FELTÉTELE
    2. EGYRE NYITOTTABB KÉRDÉSEKET TESZ FEL
  - **VISSZAHÚZÓDIK, EGYRE TÖBB TERET ENGEDVE A VÁLASZADÓNAK**
  - **NEHÉZSÉG: FIGYELEM!**

Életút interjú

„Arra kérem, mesélje el az életét”

A kérdések egy része kötött (gyermekkor, szülők, iskola, pályaválasztás, házasság...)

Cél: az alany élettörténete alapján megértsük motivációit, érzelmeit, tetteit

-Elvezet egy szélesebb csoport helyzetének megismeréséhez

-Elemzéssel genogram készíthető

Hol született? Kérem,
meséljen a családjáról! (születési
foglalkozása, iskolai
végzettsége, lakóhely típusa,
testvérek száma)

Ezt a kérdést akár egy kérdőívben
is fel lehetne tenni az alábbi
formában:

1. Születési hely: .....

Jelölje, hogy milyen település-típusnak felel meg!

- falu, község
- város
- megyei jogú város
- Budapest

2. Szülők foglalkozása:

Anya

- tulajdonos
- kisvállalkozó
- felsővezető
- középvezető
- alsóvezető
- szabadf. értelmiségi
- egyéb szellemi
- szakmunkás
- egyéb fizikai
- gazdálkodó
- egyéb mezőgazdasági
- fegyveres testület tagja
- egyéb
- NT/NV

Apa

- tulajdonos
- kisvállalkozó
- felsővezető
- középvezető
- alsóvezető
- szabadf. értelmiségi
- egyéb szellemi
- szakmunkás
- egyéb fizikai
- gazdálkodó
- egyéb mezőgazdasági
- fegyveres testület tagja
- egyéb
- NT/NV

3. Szülők iskolai végzettsége:

Anya

- 8 általánosnál kevesebb
- 8 általános
- Szakmunkásképző
- Szakközépiskola
- Gimnázium
- Főiskola
- Egyetem
- NT/NV

Apa

- 8 általánosnál kevesebb
- 8 általános
- Szakmunkásképző
- Szakközépiskola
- Gimnázium
- Főiskola
- Egyetem
- NT/NV

4. Lakóhely típusa:

- falu, község
- város
- megyei jogú város
- Budapest

5. Testvérek száma:.....fő

A strukturált interjú annyiban mégiscsak különbözik a kérdőíves adatfelvételtől, hogy a válaszok rögzítése - lehetőség szerint - az interjúalany szavaival történik, szemben a kérdőívben előre megadott válaszlehetőségek jelölésével. Ez mindig további „puha” információval is szolgál, mely a vizsgálat további részében felhasználható.

AZ INTERJÚTÍPUSOK V.

• MÉLYINTERJÚ

- **OLYASMIT IS A FELSZÍNRE HOZ, AMIT MAGA AZ INTERJÚALANY SEM TUD MAGÁRÓL (M.O. KEMÉNY I.)**
- **BESZÉLGETÉS, CSEREKAPCSOLAT**
- **NEMCSAK KÉRDÉS-VÁLASZ, AZ INTERJÚVER IS JELEN VAN**
- **HANGSÚLY A KUTATÁS TÁRGYÁN VAN, DE AKÁR SAJÁT VÉLEMÉNYT IS MEGENGEDHET**
- **ESTERBERG, KRISTIN: TÁNCRA HASONLÍT (AZ EGYIK FÉL FIGYELMESEN RÁHANGOLÓDIK A MÁSIK MOZGÁSÁRA; MENETE NEM ELŐRE LEFEKTETETT, ÍGY MEGLEPŐ FORDULATOK IS LEHETNEK)**
  - **CSAK AKKOR KÉRDEZZÜNK, HA KIFOGYOTT A MONDANIVALÓBÓL, VAGY NAGYON ELKANYAROK A TÉMÁTÓL**
  - **A SZÖVEG SZABADON ÁRAMLIK**
  - **KISEBB TÉMÁT, DE A LEGMÉLYEBBEN DOLGOZZUK FEL**
  - **GESZTUS, HANGHORDOZÁS, LELKIÁLLAPOT, TEKINTET IS RÖGZÍTETT**

• FÓKUSZCSOPORT

- **INTERJÚ SPECIÁLIS ESETE – CSOPORTOS INTERJÚ**
- **ELŐRE JÓL MEGTERVEZETT INTERJÚVÁZLAT ALAPJÁN**
- **MEGHATÁROZOTT IDŐPONTBAN, KONTROLLÁLT KÖRÜLMÉNYEK KÖZÖTT**
- **RÉSZTVEVŐK MEGVÁLOGATÁSA**

INTERJÚ ELŐKÉSZÍTÉSE

1. INTERJÚVÁZLAT KÉSZÍTÉSE

- **A SORREND MÁSODLAGOS – AZT ÍRJA ELŐ, MILYEN KÉRDÉSEKRE KELL VÁLASZT KAPNUNK**
- **LEHET ELŐSZÖR SPONTÁN INTERJÚ VÁZLAT NÉLKÜL, MAJD ENNEK ALAPJÁN VÁZLAT ÍRÁSA**
- **LEHETŐLEG A TELJES TÉMÁT FEDJE LE – MINT AZ ÉRHÁLÓZAT A TESTBEN**

2. ELTÉRÉS AZ INTERJÚVÁZLATTÓL

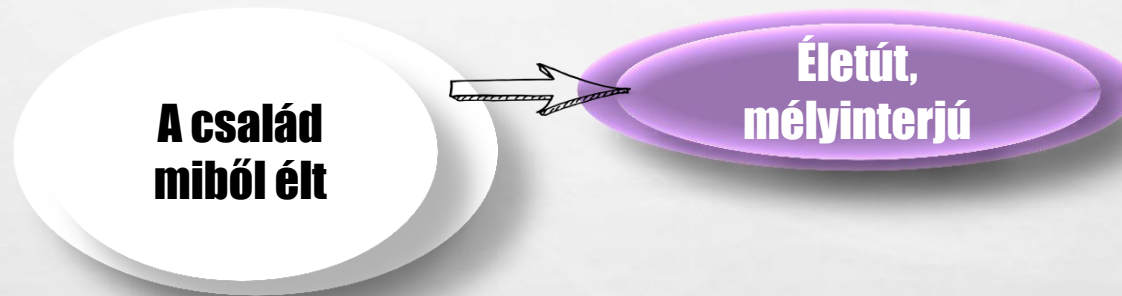
- **SORREND SZABAD KEZELÉSE**
- **HA A TAPASZTALAT AZT MUTATJA, ÉRDEMES ALAKÍTANI A VÁZLATON (TÖBBEN ELIDŐZNEK VMELY TÉMÁN...)**

**AKKOR JÓ EGY INTERJÚ, HA EGYBEN JÓ
BESZÉLGETÉS IS!**

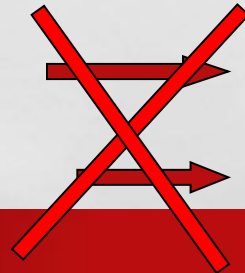
AZ INTERJÚ KÉSZÍTÉSE

SZINTE UGYANAZ A KÜLÖNBÖZŐ TÍPUSOKNÁL

A CÉL DÖNTI EL, MILYEN TÍPUSÚ INTERJÚT HASZNÁLUNK PL.

SOK IDŐ
KEVÉS IDŐ

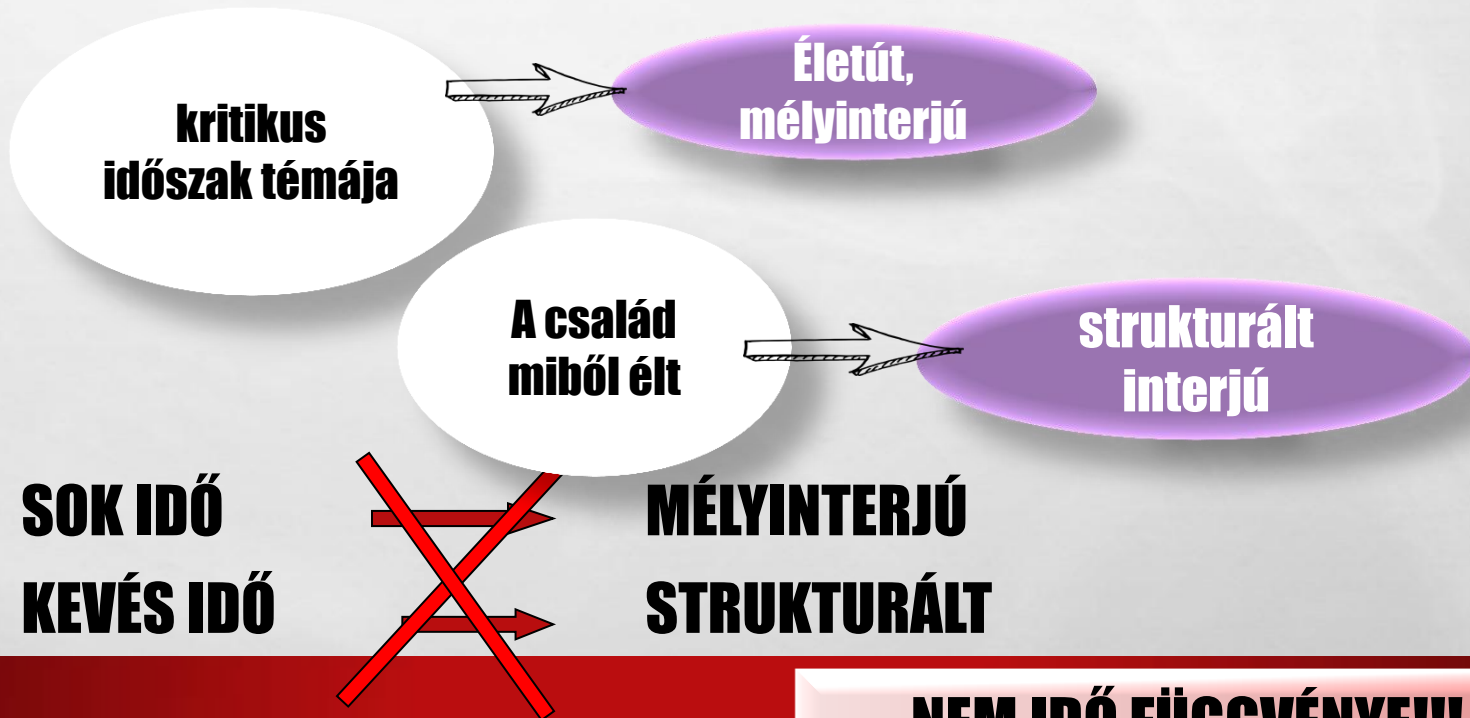
MÉLYINTERJÚ
STRUKTURÁLT

NEM IDŐ FÜGGVÉNYE!!!

AZ INTERJÚ KÉSZÍTÉSE

SZINTE UGYANAZ A KÜLÖNBÖZŐ TÍPUSOKNÁL

A CÉL DÖNTI EL, MILYEN TÍPUSÚ INTERJÚT HASZNÁLUNK PL.

NEM IDŐ FÜGGVÉNYE!!!

AZ INTERJÚ KÉSZÍTÉSE II.

Elvek

✓ SZEREPÜNK: HALLGATÁS

- CSÖND KELTETTE FESZÜLTÉG NEM ROSSZ
- CSÖND ALATT: FIGYELJÜK AZ INTERJÚALANYT
- EMLÉKEZZÜNK AZ ELMONDOTTAKRA
- ELEMELJÜK, AMIT MONDOTT
- FELKÉSZÜLÜNK EGY TOVÁBBSEGÍTŐ KÉRDÉSRE

✓ INTERJÚ IRÁNYÍTÁSA

- FIGYELÜNK RÁ, EZT ÉREZZE (KAVARGÓ FOLYÓ LEGYEN, NE PINGPONG MÉRKŐZÉS) – NE MECHANIKUS BÓLOGATÁS

✓ NE LEGYÜNK ELŐÍTÉLETESEK

- MEGFELEL ELVÁRÁSAINKNAK
- VAGY TILTAKOZIK, TÁMAD
- PRÓBÁLJUK KÉRDÉSSÉ SZELÍDÍTENI ELŐÍTÉLETEINKET

AZ INTERJÚ KÉSZÍTÉSE III.

Viszony az alanyhoz

- **STRUKTURÁLT: A MI GONDOLATMENETÜNK ÉRVÉNYESÜL**
- **MÉLYINTERJÚ:**
  - **MEG KELL NYERNI AZ ALANYT, FEL KELL OLDANI**
  - **A FELSZÍNRE TÖRŐ INDULATOK A KÉRDEZŐRE HÁRULNAK – NE FELZAKLATOTT, KÉTSÉGBEESETT ALANYOKAT HAGYJUNK A PORONDON (SOLT OTTILIA)**

Interjú ideje

- **HA KORÁBBAN JELEZTE, MEDDIG ÉR RÁ,**
- **HA LEJÁRT, DE NEM HAGYJA ABBA,**
- **HA NEM JÁRT LE, DE NEM MEGY,**

Ne
erőszakoskodjunk

**MINÉL TÖBB IDŐT OTT TÖLTENI, DE
EGYÜTTMŰKÖDÉS NÉLKÜL FELESLEGES!**

AZ INTERJÚ KÉSZÍTÉSE IV.

KEZDÉS

✓ **BEMELEGÍTÉS (WARMING UP)**

ÁT KELL VEZETNI AZ INTERJÚBA (IDŐ, KÖZLEKEDÉS...)

✓ **VILÁGOSAN, TÖMÖREN ELMAGYARÁZNI AZ INTERJÚ TÉMÁJÁT (TARTSUK IS MEG – BIZALOM)**

LEHET SZÉLES A TÉMA, DE NE LEGYEN MÁS!

HA SZÚK A KERET VAGY MÁS: AZT ÉRZI, UNATKOZOL...

✓ **TECHNIKAI ESZKÖZÖK HASZNÁLATA**

ASZTALRA A BESZÉLGETÉS KEZDETEKOR, KÉRDEZZÜK MEG

HA NEM:

MONDJUNK LE RÓLA ÉS TEGYÜK EL

ENGEDÉLYKÉRÉS LEGYEN EGYÉRTELMŰ (SAJÁT HASZN., NEM AZONOSÍTHATÓ...)

HA IGEN:

NYUGTASSUK MEG

JELEZZE, HA EGY RÉSZT NEM AKAR MAGNÓRA BESZÉLNI, DE AKKOR IS RÖGZÍTSÜK MAJD A FEL NEM VETT SZÖVEGET IS

AZ INTERJÚ KÉSZÍTÉSE V.

KÉRDÉSEK

- ✓ **KERÜLJÜK AZ ELDÖNTENDŐ KÉRDÉSEKET**
- ✓ **SEMLEGESSÉG (NE NYILVÁNÍTSUNK VÉLEMÉNYT, VAGY BÓLOGASSUNK HEVESEN...**
  - **TÖBBÉ-KEVÉSBÉ FÜGGETLENEK AZ ELMONDOTTAK ATTÓL, KI A KÉRDEZŐ**
- ✓ **REÁLISNAK HATÓ, FIKTÍV HELYZETEKET VÁZOLÓ KÉRDÉSEK (MIT TENNE, HA...)**
- ✓ **EGYSZERRE CSAK EGY KÉRDÉS**
  - **MIT GONDOL ARRÓL, HOGY AZ ÁLLAM CSÖKKENTI AZ ISKNAK NYÚJTOTT TÁMOGATÁST, MIKÖZBEN EGYRE NŐ A HH TANULÓ? (HOSSZÚ, 2 KÉRDÉS, SUGALMAZÓ)**
- ✓ **NE OKTASSUNK, NE VESZEKEDJÜNK DE: VITA**
- ✓ **NE ERŐSZAKOSKODJUNK**

AZ INTERJÚ KÉSZÍTÉSE VI.

✓ **FELKÉSZÜLTSG (DE NE LEGYÜNK TUDÁLÉKOSAK)**

✓ **TISZTÁZÓ KÉRDÉSEK**

ALANY IS TELE VAN ELLENTMONDÁSSAL – JÓ INTERJÚ EZT FELSZÍNRE TUDJA HOZNI

FINOMAN! („AZ ELŐBB AZT MONDTA HOGY... MOST VISZONT...”)

✓ **KÉRDÉS AZ ALANYHOZ SZABVA**

ÍRÁSTUDATLAN SZÜLŐT LÁTENS DISZFUNKCIÓKRÓL NE KÉRDEZZÜK!!!

✓ **ÉLETSZERŰ, ELKÉPZELHETŐ HELYZET ADÁSA**

ITT A FALUBAN MILYEN A ROMÁK HELYZETE?

KÖRÜLMÉNYEK, HELYSZÍN

- ✓ **ALKALMAZKODJUNK AZ ALANY ÉLETRITMUSÁHOZ**
- ✓ **NYUGODT KÖRÜLMÉNYEK, DE HA NEM, AZ IS MUTAT VALAMIT**
- ✓ **TÖBBSZÖR BESZÉLNI VELE, TÖBB HELYSZÍNESEN (ALANY=SZEREPHÁLÓ RÉSZÉ)**
- ✓ **NEM ÁRT ESEMÉNYEK (TELEFON, BENYITÁS)**
  - **FELFÜGGESZTENI A FELVÉTELT**
  - **NEM HÚZNI A SZÁNKAT**
  - **ESETLEG HAGYNI AZ EGÉSZET**
- ✓ **NONVERBÁLIS INFOK (RUHA, KÖRNYEZET, IDŐPONT, BESZÉD, HALLGATÁS, ÜLÉS, CIGI...) NEM FELTÉTLENÜL TESZ HOZZÁ VAGY VESZ EL**

BEFEJEZÉS

- ✓ **AKKOR VAN VÉGE, AMIKOR ÚGY ÉREZZÜK:**
  - **ELFOGYNAK A KÉRDÉSEK**
  - **ELFÁRADUNK**
  - **MEGTUDTUK, AMIT AKARTUNK**
  - **Ő VET VÉGET**
- ✓ **ÁTVEZETÉS ITT IS KELL – VISSZARÁZÓDÁS, „SIMOGATÁS”**
A HOSSZA A TÉMÁTÓL, ALANYTÓL FÜGG (PL. ABORTUSZ UTÁN HOSSZABB)
- ✓ **HOGYAN TOVÁBB MEGBESZÉLÉSE (ÚJABB BESZ., MÁSONK
FELKERESÉSE, SEGÍTSÉG KERESÉS...)**
- ✓ **NE ÍGÉRJÜNK OLYAT, AMIT NEM TUDUNK MEGTARTANI
(KOZBENJÁRÁS)**

INTERJÚ KÖR

Bevezetés

- Bemutatkozás
- Válaszadó választás
- Interjú tárgya
- Jegyzetek vagy felvételek készítése
- Személyes kérdések
- Anonimitás
- Interjú hossza

Kérdésfeltevés

- Egy időben egy téma
- Rövid, világos és tárgyilagos
- Nyitott kérdések

Válaszok rögzítése

- Összegzés
- Jegyzetelés

Megvizsgálni a válaszokat

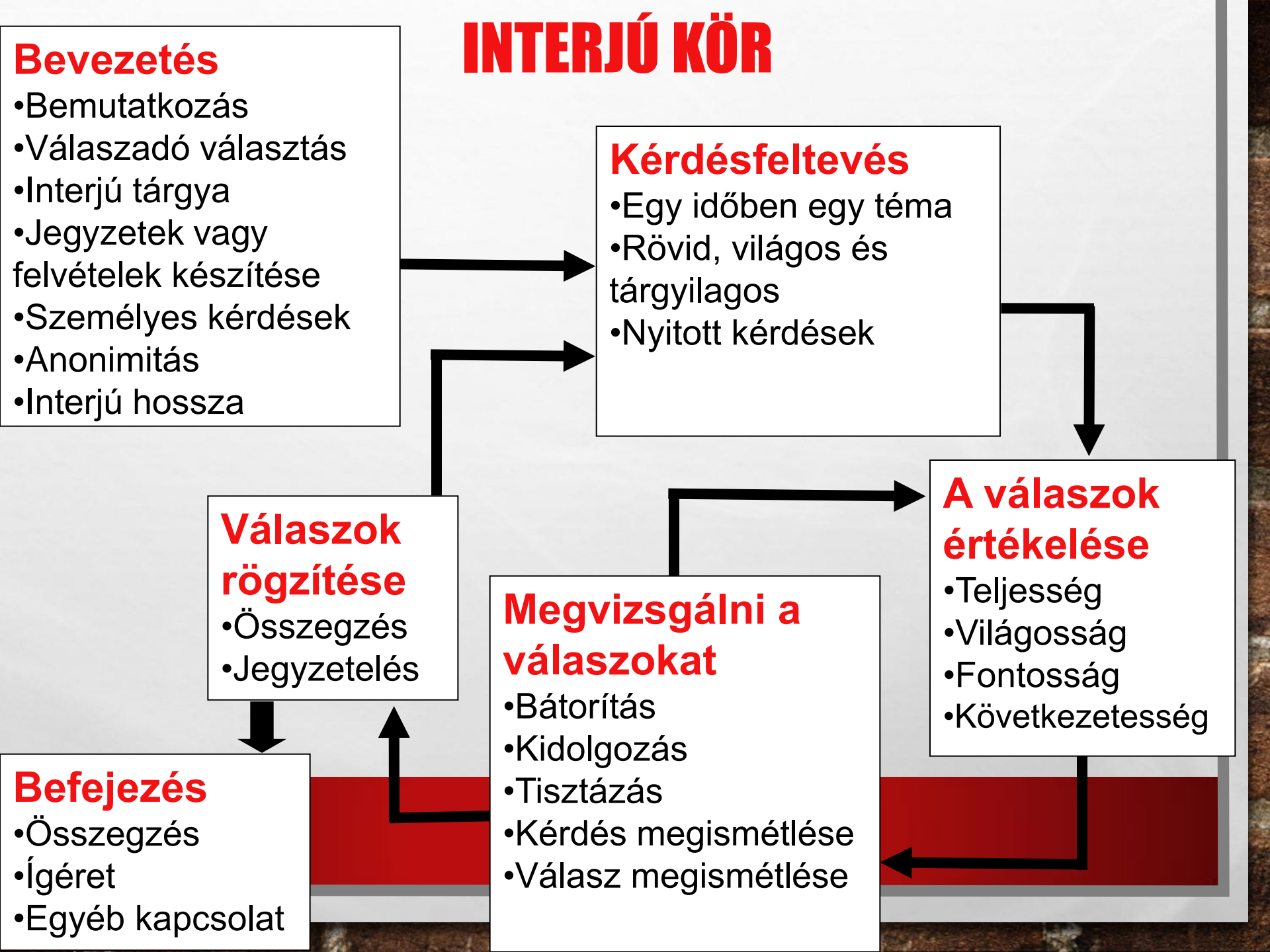
- Bátorítás
- Kidolgozás
- Tisztázás
- Kérdés megismétlése
- Válasz megismétlése

A válaszok értékelése

- Teljesség
- Világosság
- Fontosság
- Következetesség

Befejezés

- Összegzés
- Ígéret
- Egyéb kapcsolat

AZ INTERJÚ HÁTRÁNYAI

- A RELIABILITÁS HIÁNYA ⇔ KÉRDŐÍVEK
- IDŐIGÉNYESSÉG
- RÉSZBEN "DEKONTEXTUALIZÁLT ADATOK", MESTERSÉGES, NEM HÉTKÖZNAPI KÖRNYEZETBEN
- SZUBJEKTIVITÁS - AZ EREDMÉNYT BEFOLYÁSOLHATJA A KUTATÓ SZEMÉLYE, HÁTTERE.
  - A KUTATÓKBAN ÉRZELMEK KELETKEZNEK, AMELYEK ELTORZÍTHATJÁK AZ EREDMÉNYEK INTERPRETÁLÁSÁT, SŐT RÖGZÍTÉSÉT.
- A MÓDSZER "MÉLYSÉGE" LEHETŐSÉGET AD A MANIPULÁCIÓRA IS.

AZ INTERJÚ ELŐNYEI

- **ALAIPOS, RÉSZLETES, MÉLYSÉGI, GAZDAG INFORMÁCIÓ** ⇔
KÉRDŐÍVEK
- **RUGALMASSÁG**
- A KUTATÓ VÉGIG **KONTROLL-POZÍCIÓ**BAN MARADHAT (DE A RÉSZTVEVŐNEK AKTÍV SZEREPE IS LEHET)
- **STANDARD FORMÁI** IS LÉTEZNEK.
- A RÉSZTVEVŐ ELŐTTÜNK ÉRVEL, GONDOLKODIK, ASSZOCIÁL
- LEHETŐSÉG **KÜLSŐ KÖRÜLMÉNYEK** MEGFIGYELÉSÉRE A HELYSZÍNEEN
- LEHETŐSÉG A KUTATÓ ÉS AZ ALANY **KAPCSOLAT**ÁNAK ELEMZÉSÉRE